

מילכוד שמיר:

הנסיכים תימרונו אותו למצב ביש בתנועתו, מתוך רצון "לדלג על דור"

מילכוד הליכוד:

אם ידחה הליכוד את התוכנית, ידניב פרס ממשלה עם הדתיים

שמיר: מילכוד כפול

שמיר עם דן מרידור ובני בגין השליש האמיתי: רבין

כל הפרשנויות מאז פרזין המשבר בליכוד, שעניינו ההתנגדות הפני-מית לתוכנית המדינית החדשה ("שמיר-רבין"), אינן מזהות את שתי התופעות החשובות ביותר בי מערכת הפוליטית הישראלית כיום: בכנסת ובמשלה.

● מילכוד שמיר

קיים דימויון מפתיע בין התרסקותו הפוליטית של שימרון פרס, לפני שנתיים, בגלל עניין הוועידה הבינלאומית, לבין המצב הנוכחי שבו נתון שמיר.

פרס, מוביל עליידי יועציו הצעירים והשפתניים (נעריההבלייזר), רצה להביא לעם ישראל שלום — אבל התעקש לעשות זאת ללא שמיר (והליכוד). אחרי שאירגן לרעיון הוועידה הבינלאומית תמיכה אמריקאית, אי-רופית, ירדנית וכו' — גילה שאין לו רוב בכנסת ובמשלה.

שמיר, פגוע מאופי פעולתו של פרס, שר החוץ שלו, שחתר תחתיו ולא יידע אותו במהלכו (וזה, אגב, היה לא פחות חמור בעיניו מתוכנה הממשי של יוזמת-פרס), עשה הכל כדי לטרפד את רעיון הוועידה הבינלאומית — ואף הצליח.

קשה להעריך מה היו סיכוייה של יוזמת פרס אילו היתה באה לעולם תוך התייעצות ושיתוף בלתי הכנתה עם שמיר.

האם היה שמיר נותן או אור ירוק לתוכנית כוונת זאת אין לדעת. מה שברור הוא שחוסר שיתופו המופגן של שמיר הוזמן את טירפוד התוכנית מלכתחילה.

המאפיין השני של יוזמת-הוועידה הבינלאומית היה פעילות מדינית בכל המקורים הבינלאומיים לקידום התוכנית, כשהרוב מית כית (בכנסת ובמשלה) אינו מובטח — זהו "מילכוד פרס".

למצב שבו נמצא כיום שמיר יש קווי-דימי יוון מדהימים ל"מילכוד פרס":

שמיר לא שיתף באופן מופגן ר מוחלט שלושה מבכירי שריההליכוד (דודר לוי, אריאל שרון, יצחק מודעי) בהצעת התוכנית.

גם אצל שרון וגם אצל לוי — כמו אצל כל פוליטיקאי — מבעבעים רגשות פגיעה בכבוד ותחושת אי-שיתוף במהלכים המדיניים החשובים. תחושות כאלה מהוות קטליזטור מצויין לתסיסה. שמיר "בישל" את הד תוכנית החדשה בפורום הארבעה יחד עם יצחק רבין, משה ארנס ופרס, ובאופן בלתי רשמי היתה לאנשים הקרובים אליו — כמו יוסי כניארתון, הרן שרן ומרידור וח"כ בני בגין — השפעה ניכרת על גיבוש התוכנית.

"קבינט השישה" לא כונס. השר דודר לוי, שסלל לשמיר את הדרך במרכז-הליכוד לשותפות עם המערך, נותר מחוץ לכל עמדת השפעה. כך גם שרון ומודעי. לא נערכו עימם כל התייעצויות.

התוכנית זכתה ברוב בממשלה ובכנסת, הוצגה בארצות-הברית ולפני גורמים בינלאומיים נוספים — אך לא הוצגה לפני פורום של הליכוד. פרס לפעם אחת, כפורום שרי הליכוד, ובצורה לא-אסודית — זמן קצר לפני הצגתה בממשלה, ואחרי שכבר "בושלה" סופית.

בעת נראה שהשתלשלות-העניינים יום בתוך הליכוד כבר הפסיקה להתדלדל במיקצת אמת. מעמדו של שמיר.

בעצם העובדה שמוטל ספק ביכולתו לגייס רוב לתוכניתו במרכז מופגן לגתו — כבר בכך יש משום סיחות במעמדו של שמיר.

עד לפני שבועות מעטים נראה שמיר כל יכול, גם בתוך מפלגתו, גם מול המערך וגם מול האמריקאים, לפחות למראית-עין.

אין מנוס מהמסקנה: שמיר, השועל הפוליטי המנוסה והמתוחכם, טעה טעות קריטית כשלא שיתף את שריו — המהווים פוטנציאל להתנגדות — ב"בישול התוכנית", ונקלע למצב לא-נעים. הופיעו סימני-שאלה מעל למנהיגותו — בראשונה מזה שלוש שנים. **מדוע, אם כן, פעל שמיר כפי שפיעל?**

לשם כך צריך להכיר ולהבין את החבורה הסוכנת את ראש הממשלה: ח"כ בני בגין, השר אהוד אולמרט, ובעיקר — שרה-מיש"פ טים דן מרידור — שהיה להם חלק פעיל בגיבוש המהלך המדיני האחרון.

זוהי בעצם יוזמת-שלום של מחנה-הנסיכים, שאחת ממטרותיה הבלתי-מוצהרות היא השארת המתחרים הפוליטיים בליכוד בשולי העשייה המדינית. זוהי אמירה מופגנת: "הנה אנו עושים — וכל השאר אינם בתמונה".

זהו ניסיון להוכיח (במדינה, לאמד ריקאים וכו') בלעדי מי הוכנה התוכנית.

מרידור וחבריו, השואפים "לדלג על דור", מעוניינים להחליש את שרון, לוי ומודעי — יורשים פוטנציאליים לשמיר במאבק-הירידה — ולחזק את עצמם, תוך הקניית דימוי עצמי (מוצדק) של חבורה השותפה לעשייה מדינית ובעלת השפעה על ראש-הממשלה.

● מילכוד הליכוד

קבע נראה ששמיר, שסמך על נסיכו, נכנס למילכוד. קשה להניח שיוכל לפי תור את הסיכסוכים המחרושים ללא נסיגות פיוס והתקרבות לפחות לאחד משלושת נציגי האופוזיציה בליכוד, או שייאלץ להכניס שיי

גויים בתוכניתו לפי דרישת חברי-מפלגתו. למעשה נמצא שמיר במילכוד כפול ומכור פל. כלפי חוץ הוא עדיין מצטייר כראש-ממשלה כליכוד. אך למעשה בוערת הקרקע מתחת לרגליו. שמיר חשוף לסכנה יומיומית של חבירה קואליציונית בין המערך והמפלגות הרתיות — הממוררות עדיין מאוד על הפרת ההסכמים הקואליציוניים עימן מצד הליכוד.

כעת, כשהליכוד משתף פעולה עם המערך בעניין שינוי שיטת-הבחירות — הזעם במיפ לגות הרתיות (שעצם קיומן מוטל בסימן-שאלה לה, לדעתן, כשיטה האזורית), מגיע לשיאים חדשים.

פרס מוכן בכל יום ללכת עם הדתיים, ורובם — פרט למעטים הנאמנים לארצות-הברית (פורת, הלוי, שאקי, ורדיגר) — ששים ללכת איתו.

כרגע המתאים יהיה פרס אף מוכן לסגת מהסיכום עם הליכוד לשינוי שיטת-הבחירות. הרתיים, שיורו לו על הצלת חיינם (הפוליטיים), יצטרפו לקואליציה בראשותו. **מדוע זה לא קורה היום?**

הבלם היחיד היום לממשלת מערך-שמאליתיים הוא יצחק רבין.

שיתוף הפעולה שמיר-רבין העניק לרבין יתרונות רבים, שהמרכזי שבהם — העמדת רבין במרכז המפה הפוליטית, כאיש המקובל על שני המחנות המרכזיים, ושקיום הממשלה תלוי בו. מעמדו חזק יותר משל יו"ר-המפלגה, גה, שימרון פרס, שנותר למעשה בשולי העשייה המדינית-ביטחונית. הוא מתחיל להיות מוזכר מחדש כמועמד היחיד שיוכל להוביל את מפלגת-העבודה לניצחון אלקטורלי.

ברית שמיר-רבין היא ברית לניטרול פרס מצד אחד ולניטרול שרון, לוי ומודעי מצד שני.

אך שביל הכרית הזאת שילם יצחק שמיר מחיר יקר:

● אובדן הברית עם המפלגות הרתיות, שהפכה את הליכוד למפלגת-השילטון המרכזית ב-12 השנים האחרונות. קשה לדעת

מתי ישלם הליכוד מחיר בגידתו בהבטחותיו לרתיים — אבל רבים מהם מחכים לו בפינה. ● זעם מצד מפלגות-הימין, והימין בליכוד, על חוסר-היכולת לדכא את האינתיפאדה, על "גמישותו" המדינית ועל בלימת תנודת ההתיישבות בשטחים.

שמיר אינו יכול כיום להורות לרבין לניקוט אמצעים קיצוניים לשם חיסול האינתיפאדה.

אין הוא יכול לכפות גירושים המוניים על מנהיגי האינתיפאדה, כררית רבים במפלגתו, תו, ואף במחנהו.

אין הוא יכול למנוע מרבין להסכים דה פקטו, בעת שיחותיו בארצות-הברית, להעביר את התוכנית המדינית החדשה לבריקת אש"ף, למרות זעמם של חבריו בליכוד.

אין הוא יכול לפטר את רבין ולמנות במקומו איש-ליכוד. אילו היה שמיר מתנה היום את קיום הבחירות בשטחים בחיסול הצבאי של האינתיפאדה — היה זוכה ברוב מרשים במפלגתו. בליכוד כועסים יותר על התמשכות האינתיפאדה וחוסר-הביטחון מאשר על התוכנית המדינית החדשה.

זהו הרקע ליונקו הפוליטי המחודש של אריאל שרון.

הישארות שמיר במישור ראש-הממשלה תלויה היום ברבין.

למצב זה תימרונו את שמיר נסיכו, שהעדיפו את הציר שמיר-רבין על הענקת תפקידים בכירים בממשלת-ליכוד צרה לשרון וללוי.

זהו חלק מתוכניתם ל"דילוג דרור".

רבים כמצודח-חזב חוששים שהמשך השותפות עם המערך, תוך התרחקות ממדיניות הליכוד המסורתית ומשותפיו הפוליטיים — יביא ל"דילוג השילטון" לידי פרס וחבריו. דינמיקה של תוכנית מדינית, שי אינן ספק שתחשוף בעתיד הלא-רחוק חילוקי-דיעות מדיניים בין המערך לליכוד, רק יכולה להאיץ תהליך כזה.

גידיעון סער